

Hur kan språkelevernas motivation stimuleras?

Céline Rocher-Hahlin

Varför verkar vissa elever så ointresserade av det som görs i språkundervisningen när andra fångas av allt som erbjuds? Den frågan har jag brottats med under mina 15 år som gymnasielärare i franska och tyska. Den naturliga följdfrågan är: kan lärarens pedagogiska aktiviteter stimulera elevernas motivation och lust att satsa på sin språkinläring? Det blev utgångspunkten för min licentiatavhandling i språkdidaktik med inriktning mot franska.¹

Motivation och språkinläring

Att motivation är en avgörande faktor för en framgångsrik inläring är de flesta överens om men, hur dynamisk och formbar motivationen är och hur mycket vi som lärare kan påverka den hos våra elever diskuteras fortfarande (Dörnyei, 2001, Dörnyei & Ushioda, 2009, Haffield & Dörnyei, 2013, Henry, 2012). Dörnyeis olika studier har visat att elever som har en tydlig bild av sig själva som framtida användare av det språk de lär sig² lyckas bättre än elever som inte har det (Dörnyei, 2009).

Att ha en *vision* av vad språkkunskaperna konkret kommer att betyda för eleven själv har alltså en tydlig motiverande effekt för dennes inläring. Det förvånar säkert inte de språklärare som har mött elever som drömmer om att åka till Paris för att se en match med Paris Saint-Germain och Zlatan eller att åka till ett afrikanskt land för att arbeta som volontär. Vi vet att ”visionen” skapar en inre drivkraft hos elever som hjälper dem att överbrygga de svårigheter man möter när man lär sig ett språk.

När jag läst Dörnyeis arbete funderade jag på om jag som lärare, med hjälp av specifika pedagogiska aktiviteter, kunde stimulera denna ”vision” hos de elever som inte har en och om det skulle höja elevers motivation att läsa franska.

Med hjälp av två språklärare på högstadiet planerade jag en longitudinell interventionsstudie. Ett paket med tre pedagogiska aktiviteter skapades och testades under en termin i två olika niondeklasser. En tredje lärare och hennes niondeklass deltog också i studien men använde inte aktiviteterna. Den här

”Att ha en vision av vad språkkunskaperna konkret kommer att betyda för en själv har alltså en tydlig motiverande effekt för elevernas inläring ”

klassen fungerade som kontrollgrupp. Aktiviteternas syfte var att hjälpa eleverna att *föreställa sig* eller *uppleva sig själva* som framgångsrika användare av franska. Efter varje aktivitet mättes aktivitetens effekt på elevernas självbild samt deras vilja att anstränga sig i franska med hjälp av en enkät (kvantitativ mätning), öppna frågor som besvarades av eleverna skriftligt per mail samt muntliga intervjuer i små grupper (kvalitativa mätningar).

¹ Rocher-Hahlin, Céline. "Motivation pour apprendre une langue étrangère—une question de visualisation?: Les effets de trois activités en cours de français sur la motivation d'élèves suédois." *Études romanes de Lund* 98 (2014).

² Dörnyei kallar det *the Ideal L2 Self* (sv. *Ideala L2 Jag*)

De tre pedagogiska aktiviteterna

Olika studier har tidigare visat hur betydelsefullt det kan vara för motivationsprocessen med övningar som medvetandegör elevernas vision (Magid & Chan, Dörnyei, Sampson). Det hjälper eleverna att se en tydligare länk mellan sin(a) självbild(er) och sina språkstudier.

Den första aktiviteten

Studiens första aktivitet (Figur 1, sidan 38) inspirerades av R. Sampsons arbete (2012). Eleverna fick först föreställa sig att de nu hade gått ut gymnasiet, att de under tiden hade utvecklat mycket goda kunskaper i franska och gått ut med betyget A.

De hade också fått sitt drömsommarjobb i ett fransktalande land de gillar för att få språket att sitta perfekt. Efter det fick de skriftligt och på svenska berätta, med hjälp av olika frågor, om t.ex. hur de trivs, hur kollegorna är mot dem, hur det känns att kunna språket flytande, vem de umgås mest med där, om de kommer att komma tillbaka till Sverige, osv.

För att aktiviteten ska ge eleverna möjlighet att se sig själva i en situation som liknar deras riktiga drömmar/önskemål är det viktigt att först introducera olika fransktalande länder och kulturer och visa på variationen i den fransktalande världen.

” Vi vet att ”visionen” skapar en inre drivkraft hos elever som hjälper dem att överbrygga de svårigheter man möter när man lär sig ett språk ”

Resultat:

En majoritet av eleverna ansåg att aktiviteten hade hjälpt dem att, ibland för första gången, för egen del se en vinst med att behärska det franska språket³. Många nämnde hur aktiviteten hjälpte dem att se sig själva som aktiva besökare av ett fransktalande land⁴. De flesta kände att aktiviteten hade bidragit till en positiv inställning till ämnet franska, det hjälpte dem att konkretisera sina mål med språket⁵.

En liten grupp elever hade dock redan gett upp med ämnet franska och reagerade med ligkiltighet inför den här aktiviteten⁶. Några få tilltalades dessutom inte av idén att lämna Sverige för ett sommarjobb och ett möte med en ny miljö⁷.

Den andra aktiviteten

Tidigare studier har visat hur autentiska möten mellan studenter och infödda kan inverka positivt på språkinlärningsprocessen. Cai & Zhu (2012) understryker i sina studier hur kontakten mellan våra elever och ”online communities”⁸ ökar motivationen för att lära sig ett främmande språk. Wu, Yen & Marek (2011) lyfter fram hur regelbundna konversationer online påverkar självförtroendet i användning av språket. Deras studenter kände sig säkrare (språkligt) och mer nyfikna (kulturellt) efter att ha kommunicerat via nätet.

³ Hilma: *Ja, det känns som man vill satsa mer på franska... Förut kändes det bara som, ”oj, nu måste jag gå till lektionen” men nu känns det som jag vill lära mig franska...”.*

⁴ Malva: *Det hjälpte att komma i de tankarna, att det finns möjligheter att åka till ett fransktalande land.*

⁵ Linda: *Aktiviteten har gett mig en mer klar bild om vart jag kan komma med franskan.*

⁶ Andreas: *Jag tycker att franska är ganska tråkigt.*

⁷ Filip: *Jag är inte en sådan person (som skulle resa bort och upptäcka nya länder och kulturer).*

⁸ Med ”online communities” menas grupper av individer med samma mål eller intresse som byter information med varandra online.

Den andra aktivitetens syfte var att visa eleverna att de i nian faktiskt redan var aktiva medlemmar av den fransktalande världen och kunde kommunicera med andra fransktalande ungdomar. I den här aktiviteten arbetade vi i två steg. I ett första skede fick eleverna bekanta sig med det franska ungdomsspråket samt besöka en populär hemsida (figur 2) där ungdomar diskuterar flera ämnen på olika forum (www.ados.fr).

De fick läsa och försöka förstå andras inlägg (Figur 3, sidan 38).

Figur 2 : Webbsidans första sida

Under den andra delen av aktiviteten fick eleverna själva besvara andras eller skriva egna inlägg på forumet som handlade om filmer och serier.

Resultat:

Eleverna blev medvetna om hur mycket gemensamt de har med fransktalande ungdomar⁹. De gillade att arbeta med språket ”på riktigt”¹⁰. De kände till och med att de arbetade mer för sig själva¹¹.

⁹Hilma: *Jag visste ingenting om franska ungdomar... Jag tänkte inte att det fanns franska ungdomar men nu vet man att de är precis som oss, de gillar samma sak.*

¹⁰Marcus: *Man vart lite mer motiverad för franska när det var realistiska personer istället för den jävla bok man läser hela tiden.*

¹¹Saga: *Jag tycker att franska är mycket mer motiverande nu, mycket roligare nu när vi har pratat med riktiga människor. Nu tänker jag att det inte bara är skolarbete utan det kan faktiskt ha någonting med mina egna intressen att göra också.*

¹²Selma: *Det hade varit mycket roligare om man hade förstått bättre.*

¹³Här hittar ni de fyra webquests. Tveka inte att använda dem om ni känner för det.

1: <http://zunal.com/webquest.php?w=217376>, 2: <http://zunal.com/webquest.php?w=217508>

3: <http://zunal.com/webquest.php?w=217787>, 4: <http://zunal.com/webquest.php?w=217854>

Att arbeta med autentiskt material redan i nian är dock för vissa elever en språklig utmaning. Lärarna som deltog i studien introducerade aktiviteten med olika övningar om ungdomsspråk men ett fåtal elever kände ändå en viss frustration att inte kunna förstå bättre eller uttrycka sig mer ledigt¹². Några elever påpekade också att de hade velat välja fritt bland alla ämnen på detta forum och ett fåtal gillade inte forum som kommunikationssätt.

Den tredje aktiviteten

Den tredje aktiviteten skulle ge eleverna möjlighet att upptäcka fransktalande kulturer men också få dem att se sig själva som aktiva i en fransktalande miljö. För att nå dessa mål användes ”webquest” (dvs. en tydlig uppgift som ska lösas med hjälp av olika hemsidor och elevernas kreativitet) som pedagogisk metod (www.zunal.com). Altstaeder & Jones studie (2009) visar tydligt hur arbetet med webquest stimulerade deras elever. Det är en metod som länkar ihop lärarens krav på ett tydligt innehåll med elevernas frihet och kreativitet. Det ger dessutom eleverna en stor möjlighet att komma i kontakt med autentiska källor.

I min studie fick eleverna välja mellan fyra olika uppdrag: öppna en restaurang, organisera en konsert, planera en vecka i Paris eller organisera ett idrottsläger för fransktalande ungdomar¹³. Aktiviteten avslutades med många kreativa muntliga presentationer (Figur 4, sidan 38).

Resultat:

Eleverna uppskattade mycket det autentiska i aktiviteten¹⁴. För många elever höjde aktiviteten lusten att upptäcka dessa miljöer på riktigt¹⁵. Språket blev också mer ett verktyg än ett ämne¹⁶

Ett fåtal elever uttryckte dock att de varken har lust att upptäcka den fransktalande världen eller lära sig det franska språket¹⁷. Det kan vara intressant att nämna att det i princip är samma elever som uttryckte sig negativt om studiens aktiviteter.

Vad säger studiens sammantagna resultat?

Meningen med studien var att undersöka om vi som lärare kan, med hjälp av vissa ”visionsskapande” aktiviteter, höja våra elevers motivation att lära sig franska.

Resultaten indikerar tydligt att en process har satts igång genom arbetet med aktiviteterna.

Många elever anger att de inte tidigare hade funderat över en potentiell användning av det franska språket som en del av sina framtida planer men att klassrumsaktiviteterna gav dem tillfälle till det. Många elever uttryckte också att de upplevde ämnet franska som närmare deras vardag och deras egna intressen efter studien.

Under intervjuerna drog vissa elever paralleller mellan det franska och det engelska språket samt de roller respektive språk spelar i deras liv. De uttryckte hur viktigt det är att använda autentiska källor och att använda språket ”på

”Aktiviteternas syfte var att hjälpa eleverna att föreställa sig eller uppleva sig själva som framgångsrika användare av franska ”

riktigt” för deras motivation att lära sig ett främmande språk.

Det är samtidigt viktigt att nämna att en liten grupp av eleverna inte ville binda sig, vare sig kognitivt eller emotionellt, till ämnet franska. Vissa av dessa elever uttryckte att den här typen av klassrumsaktiviteter var relevanta men kom för sent för dem. De hade redan lämnat franskan bakom sig i tidigare årskurser. Frågan är om deras intresse för franska hade sett annorlunda ut idag om deras lärare i sexan hade arbetat med aktiviteter som stimulerar visioner om hur franska kan spela en viktig roll i elevernas framtida liv.

Vad måste vi som lärare komma ihåg i klassrummet?

Studiens resultat visar att läraren har en viktig roll att spela när det gäller att hjälpa eleverna att se en direkt koppling mellan deras framtida *Jag* och ämnet ”franska”. För att kunna skapa lektioner som progressivt bygger upp den här motiverande kopplingen är det viktigt att vi kommer ihåg följande aspekter:

- Många elever uppfattar inte lektionerna i moderna språk som direkt kopplade till sin framtid och sina drömmar.
- Majoriteten av studiens ungdomar skulle vilja behärska språket bra för att kunna uppleva intressanta kulturella och språkliga möten (virtuellt eller *in real life*) men de flesta är inte beredda att lägga ner det arbete som är nödvändigt för att komma till en

¹⁴ Sibel: *Det känns mer levande, mer på riktigt.*

¹⁵ Selma: *Vi gjorde en restaurang och då blir det roligt, man vill veta vad de äter där och smaka på det.*

¹⁶ Linda: *Det fick mig att tänka på franskan mer som ett språk människor talar istället för något som bara innehåller krångliga och svåra ord och meningar.*

¹⁷ Andreas: *Jag gillar inte franska, det är onödigt med franska.*

- högre språknivå. Det känns för långt bort för många av dem.
- Att arbeta med klassrumsaktiviteter som binder ihop den fransktalande världen och det franska språket med elevernas egna liv och drömmar höjer elevernas motivationsnivå.
 - Att använda autentiska material höjer elevernas motivationsnivå (om läraren har förberett eleverna på ämnesområdet).
 - Att arbeta med aktiviteter som kräver autonomi, ansvar och kreativitet stimulerar elevernas lust att engagera sig mer i inlärningsprocessen.
 - Dessa typer av aktiviteter bör införas så tidigt som möjligt i undervisningen och återkomma regelbundet för att få maximal effekt (Dörnyei).
 - När eleven kopplar sin inläring av det franska språket till ett personligt mål är det viktigt att läraren konkret beskriver för eleven de olika stegen mot den språknivå som målet innebär och kräver. Elever som upplever sig vara svaga i franska beskrev hur viktig den hjälpen är för deras motivation att fortsätta kämpa.

Hur skulle denna forskningsstudie kunna fortsätta?

Det finns mycket vi inte vet om motivation och språkinlärningsprocessen. Skulle ni känna att ni vill fortsätta undersöka ämnet, följer här några frågor som jag fortfarande inte har fått svar på:

- Vilken effekt har aktiviteterna på elevernas motivation att lära sig ett främmande språk och anstränga sig för att bli bättre (positiv, växande, stabil...?) om eleverna börjar arbeta med "visions"-skapande aktiviteter redan i sexan?
- Skulle vi ha fått samma resultat om vi hade undersökt motivationen i spanska, tyska eller i ett annat språk?

- Reagerar flickor och pojkar på samma motivationsprocesser?
- Reagerar elever med svaga och starka språkkunskaper på samma motivationsprocesser?
- Reagerar unga och äldre elever på samma motivationsprocesser?

Som ni ser är fältet mycket brett och det kommer att behövas många andra studier för att hjälpa oss att fatta rätt beslut när vi planerar våra språklektioner. Förhoppningsvis har denna studie gett inspiration eller bekräftat hur vi kan arbeta med motivationsstimulerande aktiviteter i klassrummet och hur vi medvetet kan hjälpa varje elev att se en direkt länk mellan det språket hen lär sig och sitt (framtida) liv.

Referenslista

Altstaedter, L. L., & Jones, B. (2009). Motivating Students' Foreign Language and Culture Acquisition Through Web Based Inquiry. *Foreign Language Annals*, 42(4), 640-657.

Cai, S. & Zhu, W. (2012). The impact of an online learning community project on university Chinese as a foreign language students' motivation. *Foreign Language Annals* 45(3), 307-329.

Dörnyei, Z. (2001). *Motivational strategies in the language classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.

Dörnyei, Z., & Ushioda, E. (Eds.). (2009). *Motivation, language identity and the L2 self*. Bristol: Multilingual Matters.

Hadfield, J., & Dörnyei, Z. (2013). *Motivating learning*. Harlow: Longman.

Henry, A. (2012). L3 Motivation. (Doctoral dissertation). Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Magid, M. & Chan, L. (2012). Motivating English learners by helping them visualise their Ideal L2 Self: lessons from two motivational programmes. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 6(2), 113-125.

Sampson, R. (2012). The language-learning self, self-enhancement activities, and self perceptual change. *Language Teaching Research*, 16, 317-335.

Wu, W. C. V., Yen, L. L., & Marek, M. (2011). Using online EFL interaction to increase confidence, motivation, and ability. *Journal of Educational Technology & Society*, 14(3), 118-129.

Le Texte stimulateur (cahier de bord)

(Auteur: Céline Rocher Hahlin)

Skriv en text på svenska utifrån följande scenario:

Du går nu på gymnasiet tredje år och fortsätter att läsa franska. Du är jätteduktig, det går verkligen superbra för dig och du känner själv hur mycket lättare det är nu att prata, lyssna på talad franska i filmer eller musik. Du börjar verkligen närma dig nivån som gör att det är jättekul att kunna ett främmande språk. Därför skulle du vilja använda sommaren för att hitta ett sommarjobb utomlands och få språket att sitta perfekt.

Nu har sommaren kommit och du har fått ditt drömsommarjobb i ett fransktalande land; dina planer har helt enkelt blivit verklighet.

- . Var är du? Hur ser det ut omkring dig?
- . Varför har du valt den här platsen?
- . Har du varit där förut?
- . Vad jobbar du med?
- . Är det som du hade tänkt dig?
- . Hur är de som jobbar med dig och chefen?
- . Hur bor du?
- . Vem bor du med?
- . Hur är de/han/hon?
- . Kommer du att hålla kontakten efteråt med några av dessa människor, tror du?
- . Hur reagerar människor när du pratar franska så bra?
- . Hur känner du dig när du pratar flytande?
- . Hur ser dina dagar ut? Hur känns det?
- . Vad gör du på kvällarna?
- . Hur känns det?
- . Vem träffar du mest på fritiden? Hur är de/han/hon?
- . Vad kommer du att komma mest ihåg från den här tiden tror du?

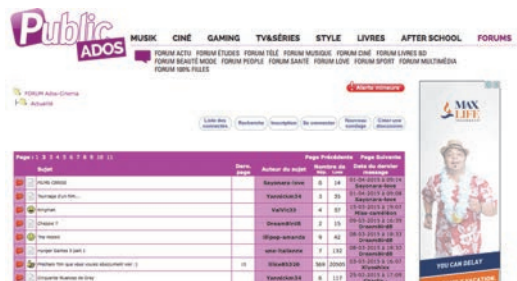
Figur 1

CÉLINE ROCHER-HAHLIN

Céline Rocher Hahlin
undervisar franska och tyska
på Kristinegymnasiet i Falun
och inom lärarutbildning på

Högskolan Dalarna. I december 2014 lade hon fram sin licentiatavhandling om elevernas motivation (Lundsuniversitet - franska) med titeln "Motivation pour apprendre une langue étrangère - une question de visualisation? Les effets de trois activités en cours de français sur la motivation d'élèves suédois".

Figur 3 : Hemsidans « forum ciné »

Figur 4 : Webquest *Bienvenue au restaurant* där eleverna kunde öppna sin egen restaurang